

TNO/EIB
Postbus 5013
2600 GA Delft

Onderwerp
goedkeuring stemmachines voor meer dan twee
stemmingen tegelijk

Zoals u reeds bij verschillende gelegenheden mondeling is medegedeeld, werd een wijziging van het Kiesbesluit voorbereid teneinde goedkeuring van stemmachines voor meer dan twee stemmingen tegelijk mogelijk te maken. In verband hiermee meld ik u thans het volgende.

Op grond van het oude artikel J 14a, eerste lid, van het Kiesbesluit mocht een stemmachine, mits door de minister van Binnenlandse Zaken voor dit gebruik goedgekeurd, slechts voor ten hoogste twee stemmingen tegelijkertijd worden gebruikt. De afgelopen jaren zijn er stemmachines op de markt gebracht, die technisch gezien zijn voorbereid op het gebruik voor meer dan twee stemmingen tegelijkertijd. Mede met het oog op de invoering van de Tijdelijke referendumwet is het Kiesbesluit met ingang van 1 januari 2002 zodanig gewijzigd, dat stemmachines ook kunnen worden goedgekeurd voor het gebruik bij meer dan twee stemmingen tegelijk (Staatsblad 2001, nr. 423). Ook de Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines 1997 en het model J 33-1 zijn in verband hiermee aangepast (beide gepubliceerd in Staatscourant 2001, nr. 246).

Tevens is de tekst van artikel 15a van het Kiesbesluit verduidelijkt. Het woord "verkiezingen" in artikel J 15a (oud) van het Kiesbesluit leek het gebruik van de stemmachine bij referenda uit te sluiten. Blijkens de nota van toelichting bij artikel J 15a (oud) is dit echter niet de bedoeling van deze bepaling geweest. Een andere uitleg zou bovendien de ongewenste consequentie hebben gehad, dat ook de reikwijdte van artikel J 14a van het Kiesbesluit aanzienlijk zou zijn ingeperkt. Een stemmachine die op grond van artikel J 14a (oud) van het Kiesbesluit voor twee stemmingen tegelijkertijd was goedgekeurd en vervolgens bij een gemeentelijk referendum werd ingezet, zou daarna nooit meer voor verkiezingen mogen worden gebruikt. Met de wijziging van artikel J 15a van het Kiesbesluit is de betekenis van dit artikel verduidelijkt.

In het gewijzigde artikel 14a van het Kiesbesluit is vastgelegd dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dient te bepalen, welk aantal

Datum
15 januari 2002

Ons kenmerk
CW2002/52075

Onderdeel
directie Constitutionele
Zaken en Wetgeving

Inlichtingen
mr. G.J. Boon
T (070) 426 7508
F (070) 426 7634

Uw kenmerk

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen
3

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

31072006

Datum
15 januari 2002

Ons kenmerk
CW2002/52075

Blad
2 van 3

stemmingen ten hoogste met de desbetreffende stemmachine tegelijkertijd mag worden uitgevoerd. Bij de beoordeling of de stemmachine aan de in en krachtens de Kieswet gestelde eisen voldoet, zal als uitgangspunt worden genomen het aantal stemmingen waarvoor de leverancier van de stemmachine goedkeuring verzoekt. Ook voor de keuringsinstelling, die krachtens de Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines 1997 beproeft of de stemmachine aan de in en krachtens de Kieswet gestelde voorwaarden voldoet, is een dergelijke opgave van de leverancier van belang, opdat niet door *trial and error* behoeft te worden nagegaan hoeveel stemmingen met behulp van de stemmachine tegelijkertijd kunnen worden gehouden. Daarbij wordt er van uitgegaan, dat de leverancier goedkeuring zal vragen voor een aantal stemmingen dat zich redelijkerwijs in de praktijk tegelijkertijd kan voordoen, en niet per definitie voor de theoretische maximumcapaciteit van de stemmachine.

Gemeenten moeten vervolgens zelf beoordelen of in een concreet geval de stemmachine voor alle op dezelfde dag te houden stemmingen kan worden ingezet. Of de stemmachine in het concrete geval daadwerkelijk voor alle op dezelfde dag te houden stemmingen kan worden ingezet, ook als dat aantal stemmingen het in het goedkeuringsbesluit vastgelegde maximum niet overschrijdt, is op grond van artikel 12a van het Kiesbesluit ter beoordeling aan de burgemeester. De burgemeester zal bij die beoordeling onder meer, afhankelijk van het type stemmachine, de omvang van het stempaneel dienen te betrekken. Indien nodig kan de burgemeester er voor kiezen, voor een of meer stemmingen een afzonderlijke stemmachine in te zetten, dan wel de stemmachine in te richten voor de wijze van stemmen bedoeld in artikel 14b, tweede lid, van het Kiesbesluit (gefaseerd stemmen).

Onderdeel 4 van model J 33-1 is zodanig gewijzigd, dat het tevens van toepassing is op de situatie dat de stemmachine voor méér dan twee stemmingen tegelijk wordt ingezet. Overeenkomstig het gewijzigde model is thans zowel een horizontale als een verticale scheiding toegestaan tussen de blokken, waarin de verschillende stemmingen op het stempaneel worden weergegeven. Teneinde de overzichtelijkheid van het geheel voor de kiezer te waarborgen, dienen de blokken ieder afzonderlijk de vorm van een rechthoekige vierhoek te hebben en bevat het model voorschriften over het gebruik van randen en steunkleuren.

De wijzigingen laten uiteraard de geldigheid van de bestaande goedkeuringen van stemmachines voor twee stemmingen tegelijkertijd onverlet.

Datum
15 januari 2002

Ons kenmerk
CW2002/52075

Blad
3 van 3

Bijgevoegd vindt u de desbetreffende besluiten tot wijziging van het Kiesbesluit, de Regeling voorwaarden en goedkeuring stembalies 1997 en model J 33-1.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
Voor deze,
DE DIRECTEUR CONSTITUTIONELE ZAKEN EN WETGEVING,

mr. dr. J.A. Peters

